

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

Liiketalouden koulutusohjelma / Taloushallinto

Liisa Suhonen

PK-YRITYKSEN TUNNUSLUKUANALYYSI JA TALOUDEN SEURANTA

Opinnäytetyö 2012

TIIVISTELMÄ

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

Taloushallinto

Suhonen, Liisa	Pk-yrityksen tunnuslukuanalyysi ja talouden seuranta
Opinnäytetyö	28 sivua + 2 liitesivua
Työn ohjaaja	Lehtori Pellervo Ukkola
Toimeksiantaja	Yritys X
Huhtikuu 2012	
Avainsanat	tunnusluvut, talouden seuranta, tuloslaskelma, tase

Tämän työn tavoitteena on laatia kiinteistöpalveluita tarjoavalle yritykselle yksinkertainen taloudenseurantajärjestelmä, joka laskee kuukausitasolla keskeisiä tunnuslukuja tuloslaskelman ja taseen pohjalta. Tarkoituksena on, että yritys pystyy tunnuslukujen avulla käyttämään hyödyksi reaaliaikaista informaatiota muun muassa päätöksenteossa.

Teoriaosuuden aloittaa tuloslaskelma ja tase, sillä niiden antamiin tietoihin laskukaavat pohjautuvat. Pääpaino on kuitenkin työhön valituissa tunnusluvuissa. Selvitetään, mitä kyseiset tunnusluvut kertovat ja mitä tietoja niiden laskemiseen tarvitaan. Empiriassa pureudutaan näihin lukuihin tarkemmin yrityskohtaisesti ja analysoidaan saatuja tuloksia.

Varsinaisena toimeksiantona on tehdä yksinkertainen Excel-taulukko, johon syötetään kuukausittain kirjanpidolta saadut tuloslaskelman ja taseen erät. Taulukko laskee syötettyjen arvojen avulla mittarit ja kertoo samalla arvion luvuista Yritystutkimusneuvottelukunnan antamien ohjearvojen mukaisesti. Excel-taulukon avulla kohdeyritys saa kuukausitasolla niitä tietoja, joita normaalisti lasketaan tilinpäätöksen yhteydessä.

ABSTRACT

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

University of Applied Sciences

SUHONEN, LIISA

Key figure analysis and economic follow-up in a small and medium size company

Bachelor's Thesis

28 pages + 2 pages of appendices

Supervisor

Pellervo Ukkola, Senior Lecturer

Commissioned by

Company X

April 2012

Keywords

Key figures, economic follow-up, income statement, balance sheet

The target of this thesis was to create a simple follow-up system to one medium-sized company, a real estate service enterprise. This follow-up system calculates the main key figures on a monthly basis from the balance sheet and income statement. The aim is that the company is able to use the information in decision-making in real time.

The theoretical part is starting the income statement and balance sheet, because the information provided by calculations is based on formulas. The emphasis is on key figures, selected for the work. It also explains what the figures are showing and what information is needed to calculate these numbers. The empirical part focuses on these figures in more detail from company to company and analyses the results.

The actual mission is to make a simple Excel spreadsheet, which is supplied with the monthly accounting records from the income statement and balance sheet items. A table calculates the instruments and tells the same assessment of the results.

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO	6
2	TULOSLASKELMA JA TASE	7
	2.1 Tuloslaskelma	7
	2.2 Tase	7
3	TUNNUSLUVUT	8
	3.1 Tunnuslukuanalyysi	8
	3.2 Mittareille asetettavat vaatimukset	9
	3.2.1 Relevanttius	9
	3.2.2 Edullisuus	9
	3.2.3 Validiteetti	10
	3.2.4 Reliabiliteetti	11
	3.2.5 Uskottavuus	12
	3.3 Tunnuslukujen luokittelu	12
	3.3.1 Kannattavuus	12
	3.3.2 Maksuvalmius	16
	3.3.3 Vakavaraisuus	19
4	CASE: YRITYS X:N TUNNUSLUKUANALYYSI	21
	4.1 Tunnuslukujen valinta	21
	4.2 Yritys X:n kannattavuus	22
	4.3 Yritys X:n maksuvalmius	23
	4.4 Yritys X:n vakavaraisuus	24
	4.5 Yhteenveto Yritys X:n tunnuslukuanalyysistä	25
5	EXCEL-TAULUKON LAATIMINEN	26
6	YHTEENVETO	26
	LÄHTEET	28

LIITTEET

Liite 1. Excel-taulukko

1 JOHDANTO

Erityisesti taloudellisesti epävakaina aikoina yrityksen tuloksen seuraaminen on ehdottoman tärkeää. Pienissä ja keskisuurissa yrityksissä talouden seuraamisesta on usein vastuussa itse yrittäjä, jolla ei välttämättä ole aikaa eikä osaamista tulkita numeroita tarvittavalla tavalla. Monesti myös pk-yrityksissä kirjanpito on ulkoistettu tilitoimistolle, joten varsinainen seuranta voi jäädä olemattomaksi. Kerran vuodessa saatavat tilinpäätöstiedot voivatkin olla joskus yllättävää ja jopa erittäin järkyttävää luettavaa. Tässä vaiheessa ongelmiin puuttuminen voi olla jo myöhäistä.

Jotta toimeksiantoyritys välttyisi näiltä kerran vuodessa saatavilta yllätyksiltä, työn tarkoituksena on laatia Excel-taulukko, jolla seurataan kuukausitasolla tiettyjä talouden tunnuslukuja maksuvalmiuden, kannattavuuden ja vakavaraisuuden osa-alueilla. Myös varsinaisia tuloslaskelman ja taseen lukuja on Excel-taulukosta helppo seurata ja verrata kehitystä. Tarkoituksena on siis seurata kehitystä reaaliajassa, jotta mahdollisiin epäkohtiin pystytään puuttumaan heti. Kohdeyritys on vasta vaihtanut omistajia ja siksi seuranta onkin hyvä aloittaa alusta alkaen. Yrittäjillä ei ole alasta aiempaa kokemusta, joten lukujen tulkinta silmämääräisesti aikaisemman tiedon pohjalta ei tässä tapauksessa onnistu.

Työ koostuu teoriasta ja empiriasta. Teoria käsittelee niitä talouden tunnuslukuja, joita työhön on valittu. Lisäksi sivuutetaan sitä, mistä tiedoista tunnusluvut lasketaan ja millaisia vaatimuksia mittareilla on. Empiria puolestaan pitää sisällään kiinteistönhuoltoa tarjoavan yrityksen tunnuslukuanalyysin ja tarvittavan Excel-taulukon luomisen vaiheet.

Aihe on suosittu opiskelijoiden keskuudessa, sillä tunnuslukuja käsitteleviä opinnäytteitä ja pro graduja on useita. Excel on myös ollut paljon käytetty apuväline. Tämä työ erottuu muista kuitenkin seuranta-ajan puolesta: aiemmissa töissä on keskitytty nimenomaan tilinpäätöksen pohjalta laskettaviin tunnuslukuihin. Vaikka tämä työ hyödyntää tilinpäätöstä, taloutta seurataan kuitenkin kuukausitasolla, mikä luo oman haasteensa muun muassa kaavojen tulkintaan. Koska monet kaavat on suunniteltu siten, että luvut otetaan oikaistuista tuloslaskelmasta ja taseesta, joudutaan kaavoja muokkaamaan niin, että laskutoimitukset onnistuvat suoraan kirjanpidosta saatavilla arvoilla.

Työn varsinaisena tavoitteena ei ole se, että tuloslaskelman ja taseen arvoista laskeaan täydellisiä mittareita, vaan lähinnä suuntaa antavia ohjearvoja. Tilinpäätöstä laatiessa yritys saa tilikauden jälkeen täydelliset tunnusluvut. Tämän työn avulla kuitenkin pysytään jatkuvasti tietoisina siitä, millaisessa taloudellisessa tilanteessa yritys sillä hetkellä on.

2 TULOSLASKELMA JA TASE

2.1 Tuloslaskelma

Yritys toiminnallaan pyrkii hankkimaan tuloja, joilla rahoittaa edelleen toimintaansa. Näitä toimia kuvaa tuloslaskelma. Tuloslaskelmassa listataan kaikki tietyllä ajanjaksolla saadut tulot ja menot, ja tästä erotuksena syntyy ajanjakson tulos. Tämä listaus on vähennyslaskumuotoinen, joten ensimmäisenä ilmoitetaan koko liikevaihto eli myyntituotot. Liikevaihdosta vähennetään ajanjakson kulut, joita voi olla paljonkin. Yleisimpiä menoeriä ovat ostot, henkilöstöstä aiheutuneet kulut, vuokrat, poistot ja liiketoiminnan muut kulut. Kun edellä mainitut kulut on vähennetty, saadaan tietää liikevoitto. Liikevoitosta vähennetään vielä rahoitustuotot ja -kulut sekä verot, jolloin saadaan tulokseksi ajanjakson, yleensä tilikauden, lopullinen tulos eli voitto tai tappio. (Eskola & Mäntysaari 2007, 27–28; Viitala 2006, 33–34.)

2.2 Tase

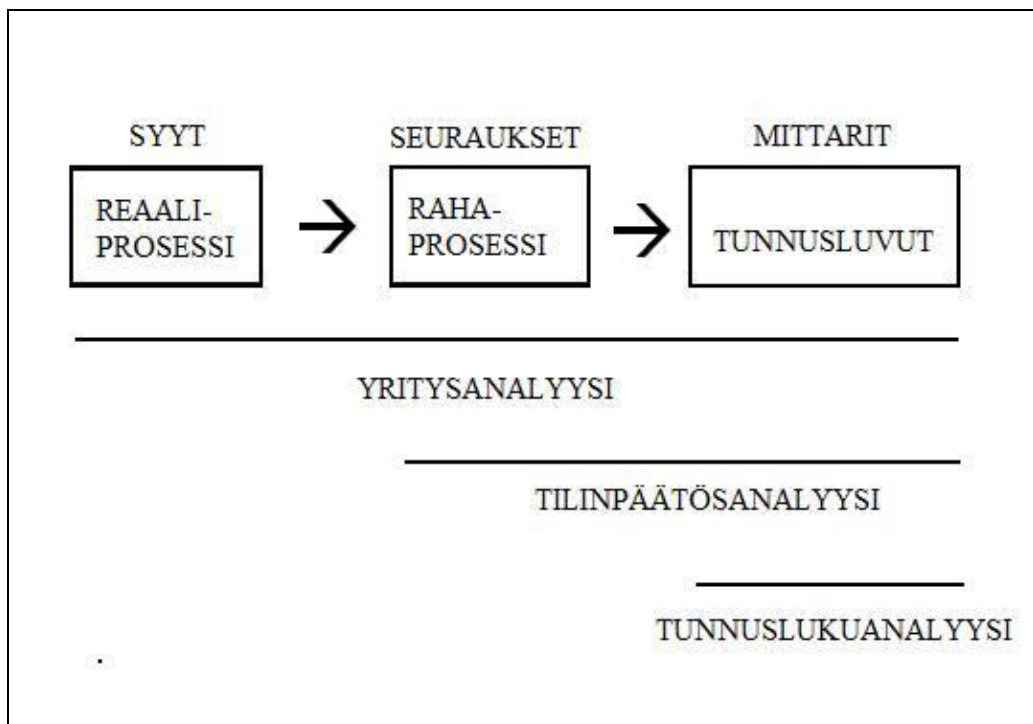
Tase kertoo yrityksen varallisuudesta eli siitä, paljonko rahaa yrityksellä on ja mihin ne on käytetty. Tase jaetaan kahteen osaan, vastaaviin ja vastattaviin. Vastaavat ovat yrityksen varallisuutta. Vastaavat jaetaan vielä erikseen pysyviin ja vaihtuviin vastaaviin sen mukaan, ovatko ne yrityksen pitkäaikaista omaisuutta vai kiertävätkö ne nopeasti. Esimerkiksi ajoneuvot ja rakennukset ovat usein yrityksen pitkäaikaista omaisuutta, kun taas varaston oletetaan kiertävän nopealla aikavälillä. Vastattavat puolestaan kertovat pääomarakenteesta ja se jaetaan myös omiin osiinsa. Ensimmäisenä tässä jaossa on oma pääoma eli käytännössä varat, jotka omistaja on yritykseen sijoittanut. Mukana on myös tuloslaskelmasta saatu mahdollinen voitto. Toinen alalaji on vieras pääoma. Vierasta pääomaa, käytännössä lainoja, on kahta eri tyyppiä eli pitkä-

aikaista vierasta pääomaa ja lyhytaikaista vierasta pääomaa. Pitkäaikaista lainaa maksetaan yli vuosi eli tällaisia lainoja ovat tyypillisimmin pankkilainat. Lyhytaikaiset lainat ovat alle vuoden kestäviä. Tällaisia voivat olla muun muassa rahoituslaitoksilta saadut lainat, osto- sekä siirtovelat. Taseen vastaavaa ja vastattavaa -puolien tulee olla yhtä suuret. (Eskola & Mäntysaari, 2007, 13–17; Viitala 2006, 34.)

3 TUNNUSLUVUT

3.1 Tunnuslukuanalyysi

Tilinpäätösanalyysin keskeisin osa on tunnuslukuanalyysi. Tunnuslukuanalyysissä suhteutetaan tuloslaskelman ja taseen lukuja, jolloin saadaan yrityksen kokoon vaikuttamattomia, helposti vertailtavia ja tulkittavia tuloksia. Tunnusluvut ovat siis taloudellisten toimintaedellytysten suhteellisia mittareita. Tunnuslukuja voidaan verrata kilpailijoihin tai omiin aikaisempiin tuloksiin joko koko tilikauden ajalta tai tietyltä ajanjaksolta (esimerkiksi kuukausitasolla). Kuva 1 havainnollistaa yritys-, tilinpäätös- ja tunnuslukuanalyysin suhdetta toisiinsa.

Kuva 1. Yritys- tilinpäätös- ja tunnuslukuanalyysi (Laitinen 1994, 27)

3.2 Mittareille asetettavat vaatimukset

Kehitettävien mittareiden perusvaatimuksena on, että ne ovat käyttökelpoisia päätöksenteossa. Tällaisia ominaisuuksia on paljon, mutta tässä yhteydessä otetaan esiin viisi sovellettavaa ominaisuutta mittareiden valinnassa: relevanttius, edullisuus, validiteetti, reliabiliteetti ja uskottavuus. (Laitinen 2003, 147.)

3.2.1 Relevanttius

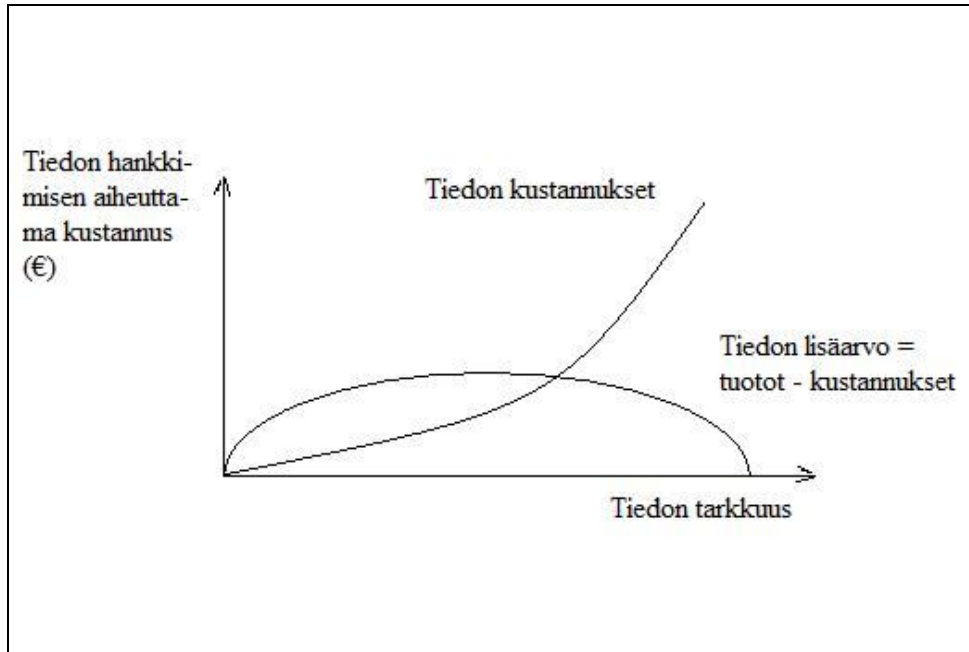
Relevanttius tarkoittaa oleellisuutta. Mittarin antamilla tuloksilla tulee siis olla oleellista merkitystä yritykselle, muuten sillä ei tee mitään. Mitä relevantimpi mittari, sitä suurempi lisäarvo sillä on yritykselle. (Laitinen 2003, 148.)

Relevanttiuteen vaikuttaa kolme tekijää: subjektiiviset tekijät, objektiiviset tekijät ja tilannetekijät. Subjektiiviseen relevanttiuteen liittyvät inhimilliset päätöksentekotavat eli se kuinka osataan ja halutaan hyödyntää saatuja mittareiden arvoja. Objektiiviset tekijät ovat niitä, miten mittarin antamia arvoja voidaan optimaalisesti hyödyntää päätöksenteossa. Tilannetekijät jaotellaan kahteen ryhmään. Ajallisissa tekijöissä vaikuttaa tiedonsaannin ajankohta: Kun mittareista saatu tieto tulee, onko sillä enää vaikutusta päätöksentekoon? Jos tieto tulee liian myöhään, ei sillä ole käyttöä, ja näin ollen sen relevanttius katoaa. Ympäristötekijöiden kohdalla puolestaan tiedon relevanttius riippuu päätösympäristöstä. Esimerkiksi toisesta yrityksestä saatu tieto voi olla erittäin oleellinen tiukassa kilpailutilanteessa, mutta myöhemmin tilanteen tasaannuttua tiedon merkitys on nolla. Toisin sanoen ympäristötekijöihin vaikuttavat päätösympäristön muutokset ja ajallisiin tekijöihin taas tiedon viiveellisyys. (Laitinen 2003, 149–152.)

3.2.2 Edullisuus

Mittarin tulee olla edullisesti tuotettavissa. Myös uhraukset mittarin arvojen saamiseksi pitää olla suhteessa sen subjektiiviseen relevanttiuteen. Merkitykseltään vähäistä mittaria ei siis kannata laatia ja ylläpitää, olivat tiedot kuinka täsmällisiä tahansa. Mittareiden edullisuutta tarkastellessa uhraukset suhteutetaankin saatuun lisäarvoon eli rajavoittoon. Uhratut varat suhteutettuna rajavoittoon olisi syytä pitää tasaisina kaikkien mittareiden kesken. Toisin sanoen, jos jokin mittari antaa hyödyllisiä tietoja ja näin ol-

len tuottaa lisäarvoa, kannattaa sen hankintaan myös panostaa enemmän kuin muihin mittareihin. Tätä tiedon tarkkuuden ja hankinnan uhrausten välistä riippuvuutta havainnollistaa kuva 2. (Laitinen 2003, 155–157.)

Kuva 2. Tiedon tarkkuuden ja hankinnan uhrausten välinen riippuvuus (Laitinen 2003, 158).

3.2.3 Validiteetti

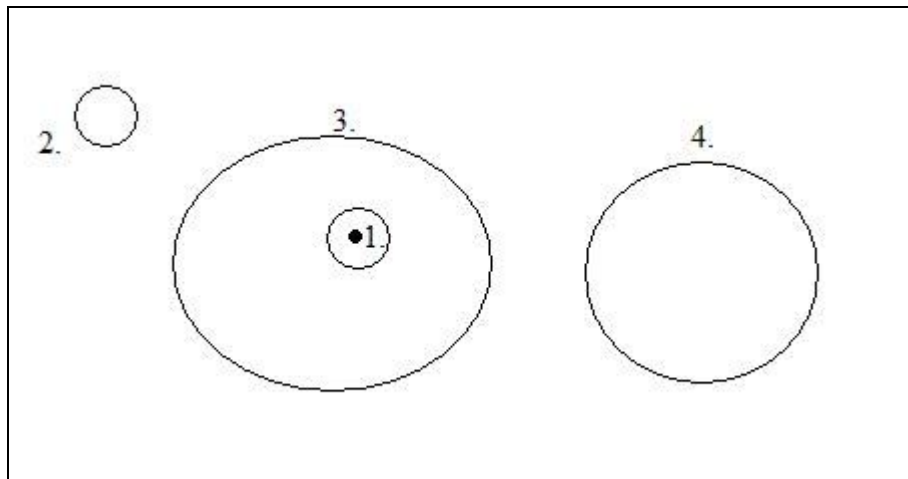
Mittarin validiteetista puhuttaessa tarkoitetaan sen oikeellisuutta. Mittarin tulee mitata kohdettaan tarkasti. Harhaanjohtavia tietoja voi tulla esimerkiksi silloin, kun mitataan jonkin tuotteen kokonaiskustannuksia, ja mittari jättääkin jonkin kustannuserän huomioimatta. Mittari laskee arvot liian alhaisiksi, ja näin ollen tulos ei ole validi. Tällaista tapausta kutsutaan tilastollisin termein mittarin arvon eli estimaatin systemaattiseksi poikkeamaksi oikeasta mittaustuloksesta. (Laitinen 2003, 158.)

Mittarin laatiminen validiksi voi aiheuttaa suuriakin uhrauksia. Siksi joissain tilanteissa käytetään tietoisesti harhaista mittaria sen helppouden takia. Tällöin lukuja oikaisetaan myöhemmin, kun on saatu lisätietoja ja tiedostetaan harhaanjohtavuuden syy. Välttämättä oikaisua ei tehdä lainkaan, jos sitä ei tarvitse. Jos saatavat mittarin arvot ovat riittävät ja ohjaavat oikeaan suuntaan päätöksenteossa, on mittari riittävän validi sen tarpeeseen nähden. (Laitinen 2003, 159.)

3.2.4 Reliabiliteetti

Mittarin tulee olla reliaabeli eli tarkka. Sen pitää antaa kerta toisensa jälkeen toisiinsa verrattavia arvoja eli laskukaavan pitää olla täsmälleen sama kaikissa. Sattumanvaraisuutta voi ilmetä erityisesti silloin, kun mittarin arvon laskemiseen ei ole tarkkoja ohjeita ja mahdollisia kaavoja on useita. (Laitinen 2003, 160.)

Mittarin reliabiliteetti ja validiteetti kulkevat usein käsi kädessä, mutta eivät kuitenkaan aina. Kuva 3 kuvaa erilaisia validiteetin ja reliabiliteetin suhteita.

Kuva 3. Mittauksen validiteetti ja reliabiliteetti (Laitinen 2003, 162.).

Selitykset:

- = Mittauksen kohde
- 1. = Harhaton ja tarkka tuloksen jakauma
- 2. = Harhainen, mutta tarkka tuloksen jakauma
- 3. = Harhaton, mutta epätarkka tuloksen jakauma
- 4. = Harhainen ja epätarkka tuloksen jakauma

Paras eli hyvä ja tarkka tulos saadaan silloin, kun keskitytään tarkasti mitattavaan kohteeseen. Kohde on siis määriteltävä hyvin (validiteetti), ja mittaussääntöjen pitää olla selkeät (reliabiliteetti). (Laitinen 2003, 160–162.)

3.2.5 Uskottavuus

Viimeisenä mittarin ominaisuutena on uskottavuus. Mittarin käyttökelpoisuus pohjautuu uskottavuuteen. Päätöksentekijän tulee voida luottaa mittarin antamiin arvoihin ja käyttää niitä hyödyksi toimissaan. Jos mittarilla ei käytännössä tee mitään, oli se kuinka tarkka, harhaton, edullinen ja relevantti, jää sen arvo erittäin pieneksi. Taulukko havainnollistaa uskottavuuden suhdetta muihin mittarin ominaisuuksiin.

Taulukko 1. Mittaustuloksen uskottavuus ja muut ominaisuudet (Laitinen 2003, 164).

	Uskottavuus:	
Muut ominaisuudet:	HEIKKO	HYVÄ
HEIKOT	Heikko mittari, jota ei käytetä päätöksenteossa: ”Kehitä muita mittareita”	Heikko mittari, jota käytetään päätöksenteossa: ”Kehitä mittarin muita ominaisuuksia” (ristiriitatilanne)
HYVÄT	Hyvä mittari, jota ei käytetä päätöksenteossa: ”Kehitä mittarin uskottavuutta” (ristiriitatilanne)	Hyvä mittari, jota käytetään päätöksenteossa

3.3 Tunnuslukujen luokittelu

3.3.1 Kannattavuus

Yritystoiminnassa keskeistä on sen kannattavuus. Absoluuttinen kannattavuus laskeaan yksinkertaisesti vähentämällä yrityksen liikevaihdosta kulut. Näin saadaan tuloslaskelmassakin näkyvä liikevoitto. Myös nettotulos toimii absoluuttisen kannattavuuden mittarina. Kun puhtaan tunnuslukuanalyysistä, otetaan käyttöön suhdeluvut. Suhteellisia kannattavuusmittareita saadaan siis suhteuttamalla absoluuttisia tuloslaskelman ja taseen eriä kaavojen mukaan. (Niskanen & Niskanen 2004, 112.)

Yleensä kannattavuutta seurataan tilikausittain ja sitä verrataan edellisiin vuosiin. Todellinen kannattavuus kuitenkin paljastuu vasta, kun huomioidaan yrityksen koko elinikä eli totaali-ikä. Esimerkiksi isot hankinnat aiheuttavat suuren kuluerän hankinta-aikanaan, mutta pitkällä aikavälillä se kerryttää tuloja. (Kinnunen, Leppiniemi, Puttonen & Virtanen 2002, 125; Siikavuo 2003, 165.)

Käytetyimpiä kannattavuuden tunnuslukuja ovat seuraavat: liikevoittoprosentti, sijoitetun pääoman tuottoprosentti, oman pääoman tuottoprosentti ja koko pääoman tuottoprosentti.

Liikevoittoprosentti

Liikevoittoprosentti kertoo, kuinka suuri prosentuaalinen osuus liikevoitosta on jäljellä ennen rahoituskuluja ja veroja. Kaavassa käytetään tuloslaskelman eriä eli jaetaan liikevoitto liiketoiminnan tuotoilla. Liikevoittoprosentti on yksi yleisimmistä tunnusluvuista. Se ei kuitenkaan sovi täysin vertailtavaksi muuhun, kuin yrityksen omaan kehitykseen. Toimialan sisällä vertailu onnistuu suuntaa antavasti. (Niskanen & Niskanen 2004, 113.)

	Liikevoitto		
Liikevoittoprosentti =	/		
	Liikevaihto		x 100

Vaikka liikevoittoprosenttia ei olisikaan syytä vertailla yleisesti, on sille Yritystutkimusneuvottelukunta antanut ohjearvoiksi seuraavat:

yli 10 %	hyvä
5–10 %	tydyttävä
alle 5 %	heikko

Sijoitetun pääoman tuottoprosentti

Sijoitetun pääoman tuottoprosentti (return to investment eli ROI) on yleisimpiä tunnuslukuja ja se kertoo sijoitetulle korolliselle pääomalle saadun tuoton. Näin ollen ja-

kajana on koko sijoitettu pääoma eli oma pääoma ja sijoitettu vieras pääoma. Yritystutkimusneuvottelukunta suosittelee käytettäväksi oikaistua omaa pääomaa, joka saadaan lisäämällä taseen omaan pääomaan poistoero ja vapaaehtoiset varaukset, ja tästä vähennetään oman pääoman oikaisut. Osoittajana puolestaan on nettotulos, johon lisätään rahoituskulut ja verot. (Niskanen & Niskanen 2004, 115.)

$$\text{ROI} = \frac{\text{Nettotulos} + \text{Rahoituskulut} + \text{Verot}}{\text{Sijoitettu pääoma}} \times 100$$

Ohjearvoille on erilaisia jakaumia, mutta Salmi ja Rekola-Nieminen (2004, 114) suosivat seuraavaa kolmiportaista jakoa:

yli 15 %	hyvä
5–15 %	tydyttävä
alle 5 %	heikko

Oman pääoman tuottoprosentti

Oman pääoman tuottoprosentti (return on equit, ROE) kertoo nimensä mukaisesti sen, paljonko tuottoa saadaan omistajilta saaduille pääomille. Osoittajana on tuloslaskelmasta saatu tilikauden voitto ja jakajana taseen vastattavan ensimmäinen välitulos eli oma pääoma. (Niskanen & Niskanen 2004, 116.)

$$\text{ROE} = \frac{\text{Tilikauden voitto}}{\text{Oma pääoma}} \times 100$$

Salmi ja Rekola-Nieminen (2004, 114) antavat seuraavat ohjearvot:

yli 20 %	hyvä
----------	------

10–20 %	tydyttävä
alle 10 %	heikko

Kuitenkin ensisijaisena vertailukohteen tulisi olla yrityskohtainen omistajien tuotto-vaatimus. (Niskanen & Niskanen 2004, 117.)

Koko pääoman tuotto prosentti

Koko yrityksen kannattavuusmittarina käytetään koko pääoman tuotto prosenttia (return on assets). Kun lasketaan kokonaispääomaa, on huomioitava molemmat pääomajajit: sekä vieras että oma pääoma. Näin ollen osoittajana on nettotulos ja rahoituskulut sekä tuloverot tilikaudelta. Jakajassa on myös otettava huomioon sekä oma että vieras pääoma eli jakajana on siis koko taseen loppusumma. Jotta saadaan paremmin koko tilikautta kuvaava taseen loppusumma, suosittelee Yritystutkimusneuvottelukunta käyttämään tilikauden alun ja lopun keskiarvoa. (Niskanen & Niskanen 2004, 114.)

$$ROA = \frac{\text{Nettotulos} + \text{Rahoituskulut} + \text{Verot}}{\text{Taseen loppusumma}} \times 100$$

Yritystutkimusneuvottelukunta (2011, 64) antaa seuraavat ohjearvot:

yli 10 %	hyvä
5–10 %	tydyttävä
alle 5 %	heikko

Tulosta ei kuitenkaan pidä sokeasti vertailla edellä mainittuihin lukuihin vaan keskimääräisiin pääomakustannuksiin. Niin pystytään paremmin arvioimaan tuloksen riittävyyttä suhteessa siihen, mitä sijoittajat ja rahoittajat ovat asettaneet tuotto vaatimukseksi. Vaikka sijoitetun pääoman tuotto prosentti on yleisempi kuin koko pääoman tuotto prosentti, on ROA parempi vaihtoehto silloin, kun ei tarkkaan voida tai osata erotella korotonta ja korollista pääomaa toisistaan. (Niskanen & Niskanen 2004, 115.)

3.3.2 Maksuvalmius

Maksuvalmius on yrityksen kyky selviytyä juoksevista menoistaan. Pohjana laskukaavoille on taseen lyhytvaikutteiset erät eli yksinkertaisemmin ilmaistuna käyttöpääoma. Käyttöpääoma jaetaan bruttokäyttöpääomaan ja nettokäyttöpääomaan. Bruttokäyttöpääomaa on yrityksen vaihto-omaisuus ja rahoitusomaisuus. Toisin sanoen vaihto-omaisuutta ovat varasto ja rahoitusomaisuutta kassa, myyntisaamiset ja jälki-markkinakelpoiset arvopaperit. Vähentämällä bruttokäyttöpääomasta yrityksen lyhytaikaiset velat, saadaan nettokäyttöpääoma. Näin selviää, kuinka suuri osa yrityksen lyhytvaikutteisesta omaisuudesta on rahoitettu pitkäaikaisella vieraalla pääomalla tai omalla pääomalla. Nettokäyttöpääoma kertoo myös yrityksen likvidiyydestä eli siitä, kuinka hyvin yritys suoriutuu lyhytaikaisista veloistaan. Brutto- ja nettokäyttöpääomat saattavat mennä sekaisin, kun arkikielessä käytetään pelkkää käyttöpääomaa, mutta yleisimmin sillä tarkoitetaan nimenomaan bruttokäyttöpääomaa. (Niskanen & Niskanen 2004, 117–118; Siikavuo 2003, 168.)

Likviditeettimittareiden lisäksi kassavirtalaskelmien avulla pystytään laskemaan maksuvalmiutta. Koska kassavirtalaskelma ei vastaa tuloslaskelmaa ja tasetta, keskitytään tässä kohtaa niihin tunnuslukuihin, joita saadaan tase-eriä hyödyntämällä. Tällaisista tunnusluvuista käsitellään seuraavaksi current ratio, quick ratio ja nettokäyttöpääoma-prosentti. Muita maksuvalmiuden tunnuslukuja ovat sekä varaston-, ostovelkojen ja myyntisaamisten kiertoajat. (Niskanen & Niskanen 2004, 118; Kinnunen, Leppiniemi, Martikainen & Virtanen 2000, 136–137.)

Current ratio

Yrityksen lyhytaikaisten velkojen maksukyvyyn ja likviditeetin mittarina toimii current ratio. Kuten tunnusluvut yleensäkin, myös current ratio on suhdeluku, joka muodostuu nettokäyttöpääomasta. Suhdelukumuotonsa ansiosta current ratio on luotettavampi mittari kuin pelkkä nettokäyttöpääoma. Suhdelukumuoto voi kuitenkin aiheuttaa ongelmia, mikä on current ration heikkous. Esimerkiksi jos ostovelat ja myyntisaamiset kasvavat saman määrän, heikentyy likviditeetti numeraalisesti, vaikkei niin käytännössä käykään. (Niskanen & Niskanen 2004, 118–119.)

$$\text{Current ratio} = \frac{\text{Vaihto-omaisuus} + \text{Rahoitusomaisuus}}{\text{Lyhytaikaiset velat}}$$

Current ratio antaa vastaukseksi desimaaliluvun, joka kertoo, kuinka moninkertaisesti yrityksen vaihto- ja rahoitusomaisuus riittävät maksamaan lyhytaikaiset velat. Yritystutkimusneuvottelulautakunta antaa seuraavat ohjearvot:

yli 2	hyvä
1–2	tydyttävä
alle 1	heikko

Toisin sanoen, jos yritys ei kykene maksamaan vaihto- ja rahoitusomaisuudellaan lyhytaikaisia velkojaan, tilanne on huono. Jos taas velat pystytään hoitamaan jopa kaksinkertaisesti, tilanne on hyvä. Näin siis tulkitaan laskennallisesti. Käytännössä kuitenkin luku jää yleensä heikon puolelle, ja siksi vertailua kannattaa suorittaa mieluummin toimialan tai yrityksen oma historian kesken. (Niskanen & Niskanen 2004, 118–119.)

Quick ratio

Current ratiota ankarampi ja lyhytaikaisempi likviditeetin mittari on quick ratio (acid test). Kaava on muuten sama kuin current ratiolla, mutta osoittajasta on vähennetty vaihto-omaisuus. Tämä siksi, että varastojen realisoiminen ei välttämättä tapahdu tarpeeksi nopeasti. (Niskanen & Niskanen 2004, 120.)

Yritystutkimusneuvottelukunta suosittelee, että osoittajasta vähennetään osatuloutuksen saamiset ja nimittäjästä lyhytaikaiset saadut ennakot. Quick ratio saadaan myös yksinkertaisella kaavalla:

$$\text{Quick ratio} = \frac{\text{Rahoitusomaisuus}}{\text{Lyhytaikaiset velat}}$$

Ohjearvoiksi, joihin ei taaskaan kannata sokeasti luottaa, on annettu

yli 1	hyvä
0,5–1	tydyttävä
alle 0,5	heikko

(Niskanen & Niskanen 2004, 120.)

Nettokäyttöpääomaprocentti

Nettokäyttöpääomaprocentti (working capital to sales ratio) on yksi yleisistä tunnusluvuista. Siinä suhteutetaan nettokäyttöpääoma liikevaihtoon. Tämä rahoituksen tunnusluku kertoo, kuinka suuri osa yrityksen rahoitus- ja vaihto-omaisuudesta on rahoitettu pitkäaikaisella vieraalla pääomalla ja omalla pääomalla. Koska jakajana on liikevaihto, kuvaa nettokäyttöpääomaprocentti likviditeetin kehitystä suhteessa liikevaihdon kehitykseen. Lukua vertaillaankin usean vuoden ajalta. (Niskanen & Niskanen 2004, 121.)

$$\text{Nettokäyttöpääoma-\%} = \frac{\text{Nettokäyttöpääoma}}{\text{Liikevaihto}} \times 100$$

Nettokäyttöpääomaprocentti voi olla myös negatiivinen. Tämä johtuu osoittajana olevasta negatiivisesta nettokäyttöpääomasta. Tällöin yrityksen lyhytaikaiset velat ovat suuremmat kuin rahoitus- ja vaihto-omaisuus eli pysyvien vastaavien rahoitus tapahtuu lyhytaikaisella vieraalla pääomalla. (Niskanen & Niskanen 2004, 121.)

3.3.3 Vakavaraisuus

Kun maksuvalmius mittaa yrityksen kykyä selviytyä lyhytaikaisista veloistaan, vakavaraisuus keskittyy pitkäaikaisiin sitoutumisiin. Tällöin fokus on pääomarakenteessa eli oman ja vieraan pääoman suhteessa. Toivottavaa on, että yrityksellä on omaa pääomaa niin paljon, että huonoinakin hetkinä kyetään kattamaan vieraasta pääomasta aiheutuneet korot pitkällä aikavälillä. (Niskanen & Niskanen 2004, 130.)

Vakavaraisuuden arviointi ei ole yksinkertaista. Vaikka voisi kuvitella, että omavaraisuus on hyvä asia, niin ei välttämättä ole. Korkea oma pääoma tuo usein mukanaan myös korkeat tuottovaatimukset omistajien puolelta. Toki vieraallakin pääomalla on tuottovaatimuksensa, mutta ne ovat yleensä huomattavasti pienemmät. Kun tähän yhdistetään vielä korkojen verovähennyskelpoisuus, vieras pääoma on jossain tapauksissa jopa kannattavampaa kuin oma pääoma. (Niskanen & Niskanen 2004, 130.)

Rahoitusrakenteen mittareita on lukuisia, mutta Yritystutkimusneuvottelukunta (2011) suosii niistä seuraavia: omavaraisuusaste, suhteellinen velkaantuneisuus sekä gearing-prosentti. Niitä käsitellään seuraavaksi. (Niskanen & Niskanen 2004, 130.)

Omavaraisuusaste

Laskettaessa omavaraisuusastetta (equity to assets) suhteutetaan oma pääoma taseen loppusummaan, josta on vähennetty saadut ennakot. Yritystutkimusneuvottelukunta suosittelee sekä osoittajassa että jakajassa käytettäväksi oikaistuja eriä. (Niskanen & Niskanen 2004, 131.)

$$\text{Omavaraisuusaste} = \frac{\text{Oma pääoma}}{\text{Taseen loppusumma} - \text{saadut ennakot}} \times 100$$

Ohjearvoina Yritystutkimusneuvottelukunta (2011) pitää seuraavia:

yli 40 %	hyvä
20–40 %	tydyttävä
alle 20 %	heikko

Suhteellinen velkaantuneisuus

Kun suhteutetaan yrityksen vieras pääoma ja liikevaihto keskenään, saadaan selville suhteellinen velkaantuneisuus. Jälleen saadut ennakot tulee muistaa vähentää taseen veloista. Tunnuslukua voi verrata vain toimialan sisällä sekä yrityksen omaan historiaan. Tämä johtuu erityisesti toimialojen erilaisista kustannus- ja taserakenteista. (Niskanen & Niskanen 2004, 132.)

<p>Suhteellinen velkaantuneisuus = $\frac{\text{Taseen velat – Saadut ennakot}}{\text{Liikevaihto}} \times 100$</p>
--

Tunnusluvulle on huonosta vertailukelpoisuudestaan huolimatta annettu Yritystutkimusneuvottelukunnan toimesta ohjearvot, mutta ne pätevät lähinnä tuotannollista toimintaa harjoittaviin yrityksiin. (Niskanen & Niskanen 2004, 133.)

alle 40 %	hyvä
40–80 %	tydyttävä
yli 80 %	heikko

Gearing-prosentti

Gearing-prosentti kuvaa yrityksen vieraan pääoman tasoa sellaisessa tilanteessa, kun yrityksen kaikki likvidi omaisuus käytetään ensin korollisen velan maksuun. Näin ollen osoittaja on korollinen vieras pääoma, josta on vähennetty rahat ja rahoitusarvopa-perit. Nimittäjänä toimii oma pääoma. Tällainen tilanne on tietenkin hypoteettinen, sillä ilman likvidiä omaisuutta ei yritystoiminta ole mahdollista. Kuitenkin gearing-

prosentti on erittäin yleisesti käytetty tunnusluku ja kirjanpitolauslausekunta jopa suosittelee sen ilmoittamista. (Niskanen & Niskanen 2004, 133.)

$$\text{Gearing-prosentti} = \frac{\text{Korollinen vieras pääoma – Rahat ja rahoitusarvopaperit}}{\text{Oma pääoma}} \times 100$$

Yritystutkimusneuvottelukunta antaa yksinkertaiseksi ohjearvoksi 100 %. Jos luku jää alle sen, tulos on hyvä. Toisin sanoen sitä velkaantuneempi yritys, mitä suurempi gearing-prosentti on. (Niskanen & Niskanen 2004, 133.)

4 CASE: YRITYS X:N TUNNUSLUKUANALYYSI

Toimeksiantoyrityksenäni on vuonna 1995 perustettu kotkalainen kiinteistöhuoltoyritys, josta käytän työssä nimeä Yritys X. Syksyllä 2011 yritys koki muutoksia, kun toinen kotkalainen yritys Y osti siitä osake-enemmistön. Vaikka yrityksen virallisena toimialana on kiinteistöhuolto, tarjoaa se lisäksi siivouspalveluja ja siihen kuuluu myös pienkonekorjaamo. Yritys X:n palveluksessa on tällä hetkellä 22 työntekijää.

4.1 Tunnuslukujen valinta

Tunnuslukujen valinnassa sain apua Yritys X:n kirjanpitäjältä. Kuitenkin lopulliset ratkaisut tein itse. Valintoja tehdessä piti miettiä tunnuslukujen käyttökelpoisuutta niin Yritys X:n kuin myös yrittäjän muiden yritysten kohdalla. Ajatuksenani oli, että mieluummin yhtä yritystä kohden liikaa valinnanvaraa kuin liian vähän, sillä tunnuslukuja on helpompi poistaa näkyviltä kuin laskea ja kaavoittaa lisää. Esimerkiksi kaikilla yrityksillä ei ole varastoa, mutta koska varastollisiakin yrityksiä samalla yrittäjällä on, otin mukaan sekä current että quick ration, vaikka varastottomilla yrityksillä luvut ovat samat.

Alkuperäinen ajatukseni oli, että tutkin kannattavuuden, maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden osa-alueilta yleisimpiä tunnuslukuja, sillä siihen on syynsä, että niitä niinkin paljon käytetään. Lukujen täytyi myös olla saatavissa tuloslaskelman ja taseen pääryhmien avulla. Tästä syystä osa potentiaalisista tunnusluvuista karsiutui pois: niitä ei tarvittu niin kipeästi, että kannattaisi käyttää tehokasta työaika kuukausittain tarvittavien tietojen etsintään ja Exceliin syöttämiseen.

Kannattavuudesta, maksuvalmiudesta ja vakavaraisuudesta poiketen otin mukaan yhden kasvua laskevan tunnusluvun, liikevaihdonmuutosprosentin. Kahden luvun suhdetta toisiinsa voi olla joskus hankala silmämääräisesti erottaa, joten halusin ne nostaa selkeinä lukuina esiin. Liikevaihdonmuutosprosentti on yksinkertainen mittari yksinkertaisista arvoista, joten sen pois jättäminen kasvua hakevassa yrityksessä ei olisi palvelut ketään. Lisäksi lisäsin kaksi yksinkertaista mittaria, joita ei lähteissä esitelty: henkilöstökuluja ja ajoneuvokuluja tarkastelevat mittarit. Koska ne ovat Yritys X:n suurimmat menoerät, niitä on myös hyvä seurata. Laskin kyseiset tunnusluvut siten, että huomioin kaikki aiheeseen liittyvät kulut ja suhteutin ne liikevaihtoon.

Laskemani tunnusluvut eivät sovi täysin verrattavaksi niille annettuihin ohjearvoihin, sillä työssäni ei käytetä oikaistua tuloslaskelmaa ja tasetta, joita Yritystutkimusneuvottelukunta (2011) suosittelee käytettäväksi. Käytössäni on siis vain kuukausitasolla annettu tuloslaskelma ja tase. Jos joka kuukausi luvut pitäisi oikaista erikseen, jäisi Excel-taulukko nopeasti pois käytöstä hankaluutensa vuoksi. Koska oikaisuja ei tehty, ovat jotkin kaavat hyvinkin poikkeavia alkuperäisestä suosituksesta. Hyvänä esimerkkinä voi käyttää nettotulosta. Koska tuloslaskelmassa ei ole eriteltyä nettotulosta, on sen tilalla käytetty jokaisessa kaavassa liikevoittoa. Myös joissain kaavoissa suositeltiin käytettäväksi alun ja lopun keskiarvoja. Jätin kuitenkin keskiarvot laskematta jälleen kerran lisätyön takia. Vaikka luvut vaikuttavatkin joskus käyttämilläni kaavoilla melko epärealistisilta, ovat kaikki kaavat testattu useammalla yrityksellä ja tulokset olivat järkeenkäyviä.

4.2 Yritys X:n kannattavuus

Kannattavuutta arvioidessa laskin liikevoittoprosentin, sijoitetun pääoman tuottoprosentin, oman pääoman tuottoprosentin ja kokonaispääoman tuottoprosentin. Liikevoit-

tuotto-% oli tasolla tyydyttävä sekä vuosina 2010 että 2011. Vaikka yrityksen liikevaihto on ollut hyvällä tasolla, liikevoittoprosentti jää pieneksi, sillä ostot, palkat ja muut kulut ovat niin suuret. Nämä seikat pienentävät osoittajaa eli tässä tapauksessa liikevoittoa.

Pääomien tuottoa laskiessa kaavoja jouduttiin soveltamaan, mikä aiheutti aluksi epäuskoa. Tuloksiksi saatiin taulukon 2 mukaiset tuottoprosentit:

Taulukko 2. Pääomien tuottoprosentit.

TUNNUSLUKU	Hyvän raja	Vuosi 2011	Vuosi 2010
Sijoitetun pääoman tuottoprosentti	15 %	76 %	125 %
Oman pääoman tuottoprosentti	20 %	81 %	126 %
Koko pääoman tuottoprosentti	10 %	34 %	35 %

Jokainen arvo on hyvä, itse asiassa erittäin hyvin. Jokaisessa pääoman tuottoprosentissa tarvitaan nettotulosta, joka on siis korvattu Excel-tilikassa liikevoitolla. Koska nettotulos olisi ollut pienempi kuin liikevoitto, ovat myös edellä mainitut tunnusluvut niin suuret. Pohdinnan jälkeen tultiin siihen tulokseen, kyseiset luvut pitävät ainakin suuntaa-antavasti paikkansa. Yritys on tuottava, ja osakkeenomistajat ovat molempina tarkkailuvuosina saaneet reilusti voittoa.

4.3 Yritys X:n maksuvalmius

Maksuvalmiutta mitattiin seuraavilla mittareilla: quick ratio, current ratio ja nettokäyttö-pääomaprosentti. Quick ratio ja current ratio normaalisti eroavat laskennallisesti siten, että current ratiossa huomioidaan rahoitusomaisuuden lisäksi myös varasto. Koska varastoa ei kyseisellä yrityksellä ole, luvut ovat siis näin ollen samat. Quick ratio saa kumpanakin tarkasteluvuotena arvon tyydyttävä, kun taas current ratio jäi molempina vuosina heikoksi. Laskennallisesti voisi siis ajatella, että yritys ei pysty kattamaan rahoitusomaisuudellaan (ja mahdollisella vaihto-omaisuudellaan, jota tässä tapauksessa ei ole) lyhytaikaisia velkojaan. Current ration huono puoli piilee juuri ajatuksessa ”laskennallisesti”. Current ratio nimittäin antaa suurimmaksi osaksi nimen-

omaan heikkoja arvoja. Kuitenkin tässä kohtaa puhutaan toimivasta ja pitkään jatkuneesta yritystoiminnasta, joten velat on pystytty hoitamaan asianmukaisesti.

Vaikka quick ratio on current ratiota ankarampi tunnusluku, on se silti current ratiota parempi. Tämä nimenomaan siksi, että optimaaliseksi arvoksi on annettu pienempi luku kuin current ratiolle. Quick ration tyydyttävä tulos ei huolestuta, päinvastoin. Jos tunnusluku antaisi hyviä arvoja, olisi syytä miettiä, ovatko kassavarat riittävästi käytössä. Tehokkaasti toimivan yrityksen kun on syytä pitää varat liikkeellä eikä lojumas- sa pankkitilillä.

Nettokäyttöpääomaprozentilla ei ole ohjearvoja, joten vertailu tapahtuu vain yrityksen omaan historiaan sekä kilpailijoihin nähden. Tässä tapauksessa sekä vuosina 2010 että 2011 nettokäyttöpääoma on mennyt hieman negatiivisen puolelle. Lukua pitäisi seurata pidemmällä tähtäimellä, mutta ainakin kahta vuotta vertaamalla suunta on kohti positiivista. Luvun negatiivisuus kertoo siitä, että rahoitusta suoritetaan paljon lyhytaikaisella vieraalla pääomalla.

4.4 Yritys X:n vakavaraisuus

Omavaraisuusaste on tunnetuin vakavaraisuuden tunnusluku. Omavaraisuutta laskettaessa käytetään hyödyksi taseen vastattavia, joten kaavaa ei tarvinnut muokata omiin tarpeisiin. Tuloksiksi saatiin vuodelle 2010 25 % ja vuodelle 2011 37 %. Molemmat sijoittuvat välille 20–40 % eli tulokset ovat tyydyttäviä. Selkeää nousua on siis tapahtunut vuodessa. Suuret erot oli oletettavissa, sillä pääomarakenteet ovat vuodessa yritys- kaupan takia muuttuneet merkittävästi: vuonna 2010 oman pääoman määrä oli pieni, pitkäaikainen vieras pääoma myös, mutta lyhytaikaista vierasta pääomaa oli paljon. Kun yrityksen osake-enemmistö myytiin, lisääntyi oma pääoma melkein 46 000 eurol- la. Pitkäaikaista vierasta pääomaa tuli lisää myös merkittävästi, yli 9 000 euroa. kuitenkin jakajaa piti balanssissa vähentynyt lyhytaikainen vieras pääoma: se aleni 25 000 eurolla. Näin ollen rajua omavaraisuusasteen lisääntyminen ei ihmetytä. Vaikka Yritystutkimusneuvottelukunnan (2011) mukaan hyvänä pidetään 40 % ylittäviä arvoja, on 37 % tässä tapauksessa erinomainen, ja siinä kannattaa pysytellä. Omavarai- suusastetta on tärkeä pitää silmällä nyt, kun pääomarakenteet vielä hakevat paikkaansa yritys- kaupan jälkeen.

Hyvän omavaraisuusasteen perusteella ei liene yllättävää, että suhteellinen velkaantuneisuus on hyvää luokkaa. Velkaantuneisuus on pysytellyt molempina vuosina 17 %:n tuntumassa, mikä on erittäin hyvää luokkaa niin Yritystutkimusneuvottelukunnan (2011) ohjearvojen näkökulmasta kuin yrityksen omaakin historiaa ajatellen: kun prosentti pysyy hyvänä ja tasaisena, suunta on oikea. Koska suhteellinen velkaantuneisuus lasketaan suhteuttamalla taseen velat liikevaihtoon, ei tätäkään kaavaa tarvinnut muokata.

Suoraan taseen luvuista saatiin myös gearing-prosentti. Gearing kuvaa korollisten velkojen suhdetta omaan pääomaan. Sekä vuotena 2010 että 2011 gearing-prosentista tuli reilusti negatiivinen. Tämä johtuu siitä, että korollista vierasta pääomaa on niin vähän verrattuna omaan pääomaan.

4.5 Yhteenveto Yritys X:n tunnuslukuanalyysistä

Kokonaisuudessaan toimeksiantoyrityksellä menee taloudellisesta näkökulmasta kelpoisesti. Kannattavuuden ja vakavaraisuuden puolelta tunnusluvut antoivat erinomaisia tuloksia. Maksuvalmiudessa jäätii hieman alhaisempiin tuloksiin. Kuitenkin nämä kolme osa-aluetta, kannattavuus, vakavaraisuus ja maksuvalmius, liittyvät tiiviisti toisiinsa. Jos yksi näistä osa-alueista notkahtaa rajusti, vetää se mukanaan pohjalle myös muut. Puolestaan kaksi erittäin vahvaa osa-aluetta voi nostaa kolmannen tyydyttävälle, jopa hyvälle tasolle. Vaikka Yritys X ei yltänyt maksuvalmiudessaan laskennallisesti hyvälle tasolle, varmasti erinomainen pääomarakenne ja kannattavuus pitävät yrityksen toiminnassa pitkään.

Kiinnostavinta on tulevaisuus. Yrityskauppojen yhteydessä eletään usein pientä poikkeustilaa hetken, kunnes toiminta rutinoituu ja ostoon liittyvät lainat saadaan hoidettua. Maksuvalmius melko varmasti liikkuu edelleen samoissa lukemissa, mutta pääomarakenteissa nähdään todennäköisesti muutoksia. Yrityshän oli kannattava ja voittoa tekevä jo ennen myyntiäkin, joten on mielenkiintoista nähdä, tapahtuuko paluuta vanhaan. Onko radikaali pääomarakenteen muutos pelkkä hetkellinen ilmiö, vai muuttavatko uudet yrittäjät sitä pysyvästi? Jos muuttavat, niin mihin suuntaan ja mihin kaikkeen se loppujen lopuksi vaikuttaa?

5 EXCEL-TAULUKON LAATIMINEN

Toimeksiannon ohje oli laatia yksinkertainen Excel-taulukko, johon syötetään kuukausittain kirjanpidosta saadut tuloslaskelman ja taseen erät. Ulkonäöllisinä ohjeina oli yksinkertaisuus: yhdelle sivulle piti mahtua kaikki oleellinen ja informaatio pitää olla heti näkyvillä. Vaikka taulukko tehtiin toimeksiantona Yritys X:lle, piti työn olla myös muokattavissa yleiseen käyttöön, sillä samoja tietoja tarvitsivat saman yrittäjän muutkin yritykset.

Taulukkoa tehdessä aluksi piti miettiä, mitä ajanjaksoja haluttiin näkyviin. Pohdinnan jälkeen päädyttiin seuraaviin neljään ajanjaksoon: viimeisin kuukausi, sama kuukausi vuotta aiemmin, vuoden sisällä kertyneet summat ja edellisenä vuonna siihen saakka kertyneet summat. Vertaus tehtiin edellisen vuoden lukuihin samalta ajanjaksolta, jotta kausierot eivät näkyisi. Esimerkiksi Yritys X:n toiminnassa vuodenaika vaikuttaa selkeästi kuukausittaiseen tulokseen, sillä talvisin lumenajoa on mahdollisesti jopa päivittäin, kun taas kesällä ruohonleikkuuta ei tarvitse suorittaa yhdessä kohteessa yhtä tiheästi. Kertyneet summat puolestaan valittiin siksi, että sen avulla on helppo ennakoida vuoden tulosta, ja se on oiva apu päätöksenteossa.

Koska taulukko piti pitää yksinkertaisena ja nopeana käyttää, ei tuloslaskelmaa ja tasetta syötetä kohta kohdalta, vaan pelkät pääryhmät tietyin poikkeuksin. Yritys X:n suurimmat menoerät ovat henkilöstöstä aiheutuvat kulut sekä ajoneuvo- ja kuljetuskulut. Tästä syystä liiketoiminnan muista kuluista eroteltiin kyseiset menoerät.

Tunnuslukujen valinta liittyy oleellisena osana Excel-taulukon sisällön valintaan.

Näistä valinnoista kerroin luvussa 4.

6 YHTEENVETO

Kannattavalla yrityksellä täytyy olla taustalla toimiva talous. Se, että laskee valmiista kaavoista tunnuslukuja, on vain ensimmäinen askel kohti kyseisen yrityksen talouden-tilan ymmärtämistä. Täytyy ymmärtää talous kokonaisuudessaan. Se, missä tilanteessa ollaan, miksi siihen on tultu ja mitkä seikat vaikuttavat taustalla. Nämä asiat ymmärtääkseen täytyy osata tulkita saatuja tuloksia. Nämä tiedot ovat myös välttämättömiä

päätöksentekotilanteissa. Kun tunnetaan historia, on mahdollista suunnitella myös tulevaa. Kuitenkin nykyisin itse yrittäjä yhä vähenevissä määrin on tietoinen yrityksensä taloudesta reaaliajassa. Taloutta pidetään numeraalisena pahana, joka mieluusti ulkoistetaan ammattitaitoiselle tilitoimistolle. Loppujen lopuksi yrityksen taloudesta tietää paremmin tilitoimiston palveluksessa oleva rivikirjanpitäjä kuin yrittäjä itse. Minimoidakseen tämän riskin jokaisen yrityksen tulisi laatia itselleen jonkinlainen taloudenseurantajärjestelmä. Mitä lyhyemmällä aikajaksolla taloutta seurataan, sitä paremmin järjestelmä auttaa päätöksenteossa.

Yrityksen talouden seuranta jakautuu kolmeen osa-alueeseen: maksuvalmiuteen, kannattavuuteen ja vakavaraisuuteen. Nämä kolme osa-aluetta ovat tiiviisti yhteistyössä keskenään. Kaikkien näiden osa-alueiden tunnuslukuja lasketaan kaavoista, joihin saadaan arvot yrityksen tuloslaskelmasta ja taseesta. Kuten mainitsin edellä, tunnuslukujen laskemiseen ei siis välttämättä tarvita vahvaa osaamista, vaan pääpaino on oikeiden ja oleellisten lukujen tulkinnassa.

Yhdellä tunnusluvulla yritys ei tee mitään. Vaikka se olisi kuinka relevantti ja validi tahansa. Tunnuslukuja lasketaan niiden vertailukelpoisuuden takia. Vertailukohteista paras ja aina käytännössä toimiva on yrityksen oma historia. Kun verrataan omia lukuja keskenään, nähdään kehitys selkeästi. Muita käytettyjä vertailukohteita ovat Yritystutkimusneuvottelukunnan laatimat ohjearvot ja kilpailijoiden tunnusluvut. Kilpailijoiden luvut on hyvä pitää mielessä päätöksentekotilanteissa. Jos fokus on aina pelkissä omissa arvoissa, ei välttämättä kyetä näkemään omaa potentiaalia.

Ollessaan oleellisia ja helposti tuotettavissa mittarit mittaavat kohdettaan harhattomasti ja tarkasti sekä ovat niin uskottavia, että yritysjohto niihin mieluusti tukeutuu, on talouden suunnittelulla hyvä pohja. Kun vielä mittareita osataan tulkita ja käyttää hyödyksi tehokkaasti, puhutaan talouden kokonaisvaltaisesta suunnittelusta.

LÄHTEET

Eskola, A. & Mäntysaari A. 2007. Talousosaamisen perusteet. Helsinki: WSOY.

Kinnunen, J., Leppiniemi, J., Martikainen, T., Virtanen, K. 2000. Yrityksen taloushallinnon perusteet. Keuruu: KY-palvelu Oy.

Kinnunen, J., Leppiniemi, J., Puttonen & V. & Virtanen, K. 2002. Tietoa yrityksen taloudesta. Keuruu: KY-Palvelu Oy.

Laitinen, E. 1994. Tilinpäätöstä arvioimaan. Sundom: Vaasan Yritysinformaatio Oy.

Laitinen, E. 2003. Yritystoiminnan uudet mittarit. 3. painos. Helsinki: Talentum Media Oy.

Niskanen, J. & Niskanen, M. 2004. Tilinpäätösanalyysi. 2. painos. Helsinki: Edita Prima Oy.

Salmi, I. & Rekola-Nieminen, L. 2004. Tilinpäätöksen rakentaminen ja tulkinta. Helsinki: Edita Prima Oy.

Siikavuo, J. 2003. Pienyrityksen taloushallinto. Helsinki: Talentum Media Oy.

Viitala, J. 2006. Yrittäjän taloushallinnon perusteet. Helsinki: Tietosanoma Oy.

Yritystutkimusneuvottelukunta. 2011. Yritystutkimuksen tilinpäätösanalyysi. 9. korjattu laitos. Helsinki: Gaudeamus.

Yritys

Ajankohta	1 - 2012	1 - 2011	Alusta - 2012	Alusta - 2011
TULOSLASKELMA				
Liikevaihto				
Liiketoiminnan muut tuotot				
Materiaalit ja palvelut				
Palkat ja palkkiot				
Eläkekulut				
Muut henkilösivukulut				
Suunnitelman mukaiset poistot				
Ajoneuvo- ja kuljetuskulut				
Liiketoiminnan muut kulut				
<i>Liikevoitto</i>				
Muut korko- ja rahoitustuotot				
Muut korko- ja rahoituskulut				
Tuloverot				
Tulos				
TASE				
VASTAAVAA				
Aineelliset hyödykkeet				
Pitkäaikaiset saamiset				
Lyhytaikaiset saamiset				
Rahat ja pankkisaamiset				
VASTATTAVAA				
Oma pääoma				
Pitkäaikainen VPO				
Lyhytaikainen VPO - koroton				
Lyhytaikainen VPO - korollinen				

TUNNUSLUVUT**Kasvu**

	Kuukausittaiset	Kertyneet
Liikevaihdon muutos-%	0 %	0 %

Kannattavuus

	1 - 2012	1 - 2011	alusta - 2012	alusta - 2011
Liikevoittoprosentti	0,00 % HEIKKO	0,00 % HEIKKO	0,00 % HEIKKO	0,00 % HEIKKO
Sijoitetun pääoman tuotto-%	0 % HEIKKO	0,00 % HEIKKO	0 % HEIKKO	0 % HEIKKO
Oman pääoman tuotto-%	0 % HEIKKO	0,00 % HEIKKO	0 % HEIKKO	0 % HEIKKO
Koko pääoman tuotto-%	0 % HEIKKO	0,00 % HEIKKO	0,00 % HEIKKO	0,00 % HEIKKO

Maksuvalmius

Quick Ratio	- HEIKKO	- HEIKKO	- HEIKKO	- HEIKKO
Current Ratio	- HEIKKO	- HEIKKO	- HEIKKO	- HEIKKO
Nettokäyttöpääoma-%	0 %	0 %	0 %	0 %

Vakavaraisuus

Omavaraisuusaste	0 % HEIKKO	0 % HEIKKO	0,00 % HEIKKO	0,00 % HEIKKO
Velka-%	0 % HYVÄ	0,00 % HYVÄ	0,00 % HYVÄ	0,00 % HYVÄ
Gearing-%	0 % HYVÄ	0,00 % HYVÄ	0,00 % HYVÄ	0 % HYVÄ

Muut

Ajoneuvokulu-%	0 %	0 %	0,00 %	0,00 %
Henkilöstökulu-%	0 %	0 %	0,00 %	0,00 %